

ዳኞች:- ብርሃኑ አመነው

በዕውቀት በላይ

እንዳሻው አዳነ

ኃይሉ ነጋሽ

እትመት አሰፋ

አመልካች:- አቶ ደሱ ታምሩ

ተጠሪ:- ፊያ ጠቅላላ ኮንስትራክሽን ኃ/የተ/የግል ማህበር

መዝገቡ ተመርምሮ የሚከተለው ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍ ር ድ

ለዚህ ሰበር ክርክር መነሻ የሆነው ጉዳይ የተጀመረው በፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ነው። በዚህ ፍ/ቤት ተጠሪ በአመልካች ላይ ያቀረቡት ክስ ይዘት፡- የተጠሪ አባላት እናብብ ጠቅላላ የኮንስትራክሽን ስራ ኃ/የተ/የህብረት ስራ ማህበር በሚል ተደራጅተን ስንሠራ ቆይተን ወደ ፊያ ጠቅላላ ስራ ኮንስትራክሽን ኃ/የተ/የግ/ማህበር በሚል ወደ ንግድ ማህበር ቀይረናል። አመልካች የዚህ ማህበር ስራ አስኪያጅ በመሆን ከሰኔ ወር 2003 ዓ.ም እስከ መጋቢት 26 ቀን 2006 ዓ.ም ሲሠራ በቆየበት ወቅት በተለያዩ ምክንያት የወሰደውና ማህበሩ ላይ ጉዳት ያደረሰውን በጠቅላላው ብር 83,517.18 ይክፈለን የሚል ነው።

አመልካች በሰጠው መልስ በስራ አስኪያጅነት የሠራሁት ማህበር የሕብረት ሥራ ማህበር በነበረበት ወቅት እንጂ የንግድ ማህበር ከሆነ በኋላ ሥራ አስኪያጅ አቶ አለማየሁ አዱኛ ነበር። ዳኝነት የተጠየቀባቸውን ገንዘቦች ለመክፈል በወቅቱ የሂሳብ ሠራተኛ ወይም ገንዘብ ያዥ ስላልነበርኩ ለመክፈል ኃላፊነት የለብኝም በማለት ተከራክሯል።

ጉዳዩን በቅድሚያ የተመለከተው የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት የግራ ቀኙን ክርክርና ማስረጃ ከሰማ በኋላ መርምሮ አመልካች ተጠሪ ዳኝነት የጠየቀውን

ገንዘብ ለመክፈል ኃላፊነት አለበት በማለት ብር 83,517.18 ለተጠሪ እንዲከፍል ወስኗል። በዚህ ወሳኔ ቅር ተሰኝተው አመልካቾች ባቀረቡት ይግባኝ መነሻነት ጉዳዩን የተመለከተው የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት ግራቶኝ ካከራከረ በኋላ መርምሮ አመልካች ኃላፊነት አስከትሏል የተባለውን ድርጊት የፈጸመው የተጠሪ ማህበር ወደ ገንድ ማህበር ከመቀየሩ በፊት እናብብ ጠቅላላ የኮንስትራክሽን ስራ ኃ/የተ/የህብረት ስራ ማህበር በነበረበት ወቅት በመሆኑ በአዋጅ ቁጥር 147/91 አንቀጽ 47 እና 49 መሠረት ጉዳዩን ለማየት ስልጣን ያለው የሽምግልና ዳኝነት አካል እንጂ ለመደበኛ ፍ/ቤት ቀርቦ አይደለም በማለት የስር ፍ/ቤት የስራ-ነገር ስልጣን ሳይኖረው የሰጠው ወሳኔ ነው ያለውን ወሳኔ በመሻር ወስኗል። በዚህ ወሳኔ ቅር በመሰኘት ተጠሪ ያቀረበውን ይግባኝ የተመለከተው የፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት ግራ ቶኝ ካከራከረ በኋላ መርምሮ ክስ በተመሠረተበት ወቅት ተጠሪ ኃላፊነቱ የተወሰነ የሕብረት ሥራ ማህበር መሆኑ ቀርቶ ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር በመሆኑና በአዋጅ ቁጥር 147/91 የሚተዳደር ሳይሆን በገንድ ሕጉ የሚገዛ በመሆኑ የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት ጉዳይ የሚታየው በሽምግልና ዳኝነት ነው በማለት መደበኛ ፍ/ቤት የስራ-ነገር የዳኝነት ስልጣን የለውም ሲል የስር ፍ/ቤትን ወሳኔ መሻሩ ተገቢ አለመሆኑን በመግለጽ ወሳኔውን ሽር የፍሬ ጉዳይ ይግባኝን ተመልክቶ ተገቢውን ይወስን ዘንድ ለፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት ጉዳዩን በመመለስ ወስኗል። ይህ የሰበር አቤቱታ የቀረበው በዚህ ወሳኔ ላይ አመልካች ቅር በመሰኘታቸው ወሳኔውን ለማስለወጥ ነው።

አመልካች ያቀረቡት የሰበር አቤቱታ ይዘት፡- በእናብብ ጠቅላላ የኮንስትራክሽን ስራ ኃ/የተ/የህብረት ስራ ማህበር እና በፈያ ጠቅላላ ኮንስትራክሽን ኃ/የተ/የግ/ማህበር መካከል በወልም ሆነ በሕግ ላይ የተመሠረተ ግንኙነት ሳይኖር እንዲሁም ግንኙነት እንዳላቸውም ክርክርም ሆነ ማስረጃ ቀርቦ ባልተረጋገጠበት የፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት ተጠሪ ከመጀመሪያው ክስን ለማቅረብ የቻለው የቀድሞ የሕብረት ሥራ ማህበሩ መብትና ግዴታዎች በሙሉ ወደ አሁኑ ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር በመለወጡ ምክንያት መሆኑን በግራ ቶኝ ከቀረበው ክርክር እና ማስረጃ መገንዘብ ይቻላል ሲል የደረሰበት ድምዳሜ የተሳሳተ ነው። የሕብረት ሥራ ማህበሩ ከፈረሰ ከዓመታት በኋላ ክስ የቀረበው በሌላ ማህበር ስም ነው። በሌላ በኩል ተጠሪ ኃ/የተ/የግል ማህበሩን የሚመለከቱትን ብቻ በመለየት ክስ አልመሠረተም። ስለሆነም የፌዴራል

መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤትም ሆነ የፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት ጉዳዩን ለማየት በሕብረት ሥራ ማህበራት አዋጅ ቁጥር 147/91 አንቀጽ 49(3) እና የፌዴራል ሰበር ሰሚ ችሎት በሰ/መ/ቁ 91745 የሰጠውን አስገዳጅ የሕግ ትርጉም በሚቃረን መልኩ የሰጡት ወሳኔ ተሽሮ የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት የሰጠው ወሳኔ ይጽናልኝ የሚል ነው።

የአመልካች አቤቱታ ተመርምሮ በዚህ ጉዳይ የተጠሪ ድርጅት ቀደም ብሎ እናብብ ጠቅላላ የኮንስትራክሽን ሥራ ኃላፊነቱ የተወሰነ የሕብረት ሥራ ማህበር ነበር በማለት በይግባኝ ሰሚ ፍ/ቤት ሲወሰን ምንም ዓይነት ማስረጃ ሳይቀርብና በሕብረት ሥራ ማህበርና ኃ/የተ/የግ ማህበር መካከል ያለው ልዩነት ከግንዛቤ ወስጥ ሳይገባ ነው በማለት አመልካች ያቀረበውን ቅሬታ ለመመርመር ሲባል ጉዳዩ ለሰበር ያስቀርባል የተባለ ሲሆን ግራ ቀኙ መልስ እና የመልስ መልስ በጽሁፍ በማቅረብ ተከራክረዋል።

ተጠሪ የሰጠው መልስ ይዘት፡- እናብብ ጠቅላላ የኮንስትራክሽን ስራ ኃ/የተ/የህብረት ስራ ማህበር በጥቃቅንና አነስተኛ ሲደራጅ የነበረው ስያሜ ሲሆን በ2004 ዓ.ም ወደ ፊያ ጠቅላላ ኮንስትራክሽን ኃ/የተ/የግል ማህበር በሚል የስያሜ ለውጥ አድርጓል። በሁለቱ መካከል የስም ለውጥ እጂ የአባላትም ሆነ የንብረት ልዩነት በሌለበት ሁኔታ ምንም የሕግ ግንኙነት የላቸውም የሚለው ቅሬታ ተገቢነት የለውም። የቀድሞ ማህበር አባላቱንና ንብረቱን በመያዝ የተጠሪን ንግድ ማህበር መስከረም ወር 2006 ዓ.ም ሲቀየር አመልካች እስከ መጋቢት 2006 ዓ.ም በሥራ አስኪያጅነት አገልግለው ከማህበር አባልነት ተሰናብተዋል። አመልካች ሥራ አስኪያጅ በነበሩበት ጊዜ ሁሉ ላደረሱት ጉድለት በአንድ ላይ ከሚጠየቁ በቀር ተጠሪ ክስ ማቅረብ ያለበት ለይቶ ነው የሚለው ክርክር ተገቢነት የለውም። ስለሆነም አመልካች ያቀረበው ቅሬታ ተገቢነት የሌለው በመሆኑ ወድቅ ይደረግልኝ የሚል ነው። አመልካች በሰጡት የመልስ መልስ አቤቱታቸውን በሚያጠናክር መልኩ ተከራክረዋል።

የግራ ቀኙ ክርክር በአጭሩ ከላይ የተመለከተውን የሚመስል ሲሆን ከሰር ፍ/ቤት ወሳኔ እና ጉዳዩ ለሰበር ያስቀርባል ተብሎ ከተያዘው ጭብጥ ጋር በማገናዘብ መርምረናል። መርምረን እንደተገነዘብነው ተጠሪ በአመልካች ላይ ክስ ሲያቀርብ የጠየቀው ዳኝነት ፊያ ጠቅላላ ኮንስትራክሽን ኃ/የተ/የግ/ማህበር ተብሎ ከመመዝገቡ በፊት እናብብ ጠቅላላ የኮንስትራክሽን ሥራ ኃ/የተ/የህብረት ሥራ ማህበር በሚል

በሚታወቅበት ወቅት አመልካች የማህበሩ ሥራ አስኪያጅ ሆኖ ሲሠራ ለግል ጥቅሙ ያዋለውንና በሌላ መንገድ በድርጅቱ ላይ ያደረሰውን ጉዳት በድምሩ ብር 83,517.18 እንዲከፍለው ሲሆን የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ግራ ቀኙን አከራክሮና ማስረጃ መርምሮ አመልካች ሙሉን ገንዘብ እንዲከፍል ወስኖበታል። የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት በበኩሉ ወደ ፍሬ ጉዳይ ክርክሩ ሳይገባ ለክሱ መነሻ የሆነው ነገር ማህበሩ የሕብረት ሥራ ማህበር በነበረበት ወቅት የተፈጸመ ተግባርን መነሻ ያደረገ በመሆኑ በአዋጅ ቁጥር 149/91 አንቀጽ 49 እና 47 መሰረት ስልጣን የተሰጠው ለሽምግልና ዳኝነት አካል በመሆኑ መደበኛ ፍ/ቤት ጉዳዩን ዓይቶ ለመወሰን ስልጣን የለውም በማለት ወሳኔውን ሽሮታል። የፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት በበኩሉ ክርክሩ እየተደረገ ያለው ከሕብረት ሥራ ማህበር ጋር ሳይሆን ኃላፊነቱ ከተወሰነ የግል ማህበር ጋር በመሆኑ መደበኛ ፍ/ቤት ጉዳዩን ዓይቶ የመወሰን ስልጣን አለው በማለት የከፍተኛውን ፍ/ቤት ወሳኔ በመሻር የፍሬ ጉዳይ ክርክሩ ተመልክቶ እንዲወስን መልሶለታል።

በመሠረቱ በአዋጅ ቁጥር 147/91 አንቀጽ 47 እና 49 መሠረት ጉዳዩ በቅድሚያ በእርቅ ካላለቀ በሽምግልና ዳኝነት የሚታየው በአንድ ማህበር እና በአባላቱ ወይም በቀድሞ አባሉ ወይም በአመራሩ ወይም በቀድሞ አመራሩ ወይም ከሌላ ማህበር ጋር ክርክር ሲኖር ነው። አንድ ማህበር ሕልውናው ካበቃ በኋላ ወይም መብትና ግዴታው የሕብረት ሥራ ማህበር ወደ አልሆነ የንግድ ማህበር ተላልፎ በሚገኝበት ወቅት ክርክሩ በሽምግልና ዳኝነት ይታያል የሚል የሕግ ድንጋጌ ባለመኖሩ መደበኛ ፍ/ቤቶች ጉዳዩን ለማየት የስራ-ነገር ስልጣን ይኖራቸዋል።

በተያዘው ጉዳይ በስር ፍ/ቤት ከሳሽ የሆነው የአሁኑ ተጠሪ ከሕብረት ሥራ ማህበር የተላለፈልኝ መብትና ግዴታ አለኝ አለ እንጂ ራሱ ኃ/የተወሰነ የግል ማህበር በመሆኑ ጉዳዩን ለሽምግልና ዳኝነት ለመወሰድ የሚገደድበት አግባብ የለም። ስለሆነም አመልካች የሕብረት ሥራ ማህበሩ የቀድሞ አባል በመሆኑ ብቻ ጉዳዩ በአዋጅ ቁጥር 147/91 አንቀጽ 47 እና 49 መሠረት በሽምግልኛ ዳኝነት ሊታይ ይገባል በማለት ያቀረበው ክርክር ተገቢነት የለውም።

ሌላው ግራ ቀኙን ያከራከረውና የአመልካች አቤቱታ ለሰበር ያስቀርባል ሲባል የተያዘው ጭብጥ ተጠሪ የቀድሞው እናብብ ጠቅላላ የኮንስትራክሽን ሥራ ኃላፊነቱ የተወሰነ የሕብረት ሥራ ማህበር መብትና ግዴታ የተላለፈለት ድርጅት ስለመሆኑ

ማስረጃ ሳይቀርብና በሁለቱ ማሕበራት መካከል ያለው ልዩነት ከግንዛቤ ውስጥ ሳይገባ ውሳኔ መሠጠቱ በአግባቡ ነው ወይስ አይደለም የሚለውን ጭብጥ በተመለከተ የፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት መደበኛ ፍ/ቤት ጉዳዩን ዓይቶ የመወሰን የዳኝነት ስልጣን አለው ሲል ወሰነ እንጂ በሁለቱ ማሕበራት መካከል የመብትና ግዴታዎች መተላለፍ መኖሩን አስመልክቶ በማስረጃ የተደገፈ ነው ወይስ አይደለም የሚለውን የፍሬ ጉዳይ ክርክር ዓይቶ አልወሰነም። ይልቁንም ይግባኝ ሰሚው የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት የፍሬ ጉዳይ ክርክርን ተመልክቶ እንዲወሰን መልሶላታል።

በመሰረቱ በኢ.ፌ.ዲ.ሪ ሕገ-መንግስት አንቀጽ 80/3/ሀ እና በአዋጅ ቁጥር 25/88 አንቀጽ 10 መሰረት ለዚህ ችሎት የተሰጠው ስልጣን መሰረታዊ የሕግ ስህተት የተፈጸመበትን የመጨረሻ ውሳኔ ማረም እንጂ ፍሬ ነገርን የማጣራት እና ማስረጃ የመመዘን ስልጣን አይደለም። አመልካች ያነሳውን የፍሬ ጉዳይ ክርክርን በተመለከተ ገና የመጨረሻ ውሳኔ ያልተሰጠበትና በፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት ታይቶ እንዲወሰን የተመለሰ በመሆኑ በዚህ ረገድ የመጨረሻ ውሳኔ ባልተሰጠበት ጉዳይ አመልካች ያቀረበው ቅሬታ በሰበር የሚታይ አይሆንም።

ሲጠቃለል የፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት ተጠሪ የሕብረት ስራ ማህበር አለመሆኑን በማረጋገጥ መደበኛ ፍ/ቤት ጉዳዩን ለማየት የስራ-ነገር ስልጣን አለው በማለት የፍሬ ጉዳይ ክርክርን ተመልክቶ እንዲወሰን ለፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት መመለሱ የሚነቀፍበት በቂ ምክንያት ባለመኖሩ መሰረታዊ የሕግ ስህተት ተፈጽሞበታል ለማለት አልተቻለም። በመሆኑም የሚከተለው ውሳኔ ተሰጥቷል።

ወ ሳ ኔ

1. በፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት በመ/ቁ 149468 ጥር 24 ቀን 2010 ዓ.ም የተሰጠው ውሳኔ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 348(1) መሠረት ጸንቷል።
2. የሰበር ክርክሩ ያስከተለውን ወጪና ኪሳራ ግራ ቀኙ የየራሳቸውን ይቻሉ።

መዝገቡ ውሳኔ ያገኘ ስለሆነ ተዘግቷል። ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

መ/ይ